

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

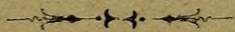
(Pr) Res
Sver

PÅ JERNVÄGSRESA
GENOM
MELLERSTA SVERIGE

AF
G. A. LUNDBERG.

(EFTERTRYCK FÖRBJUDES.)

UNIVERSITETS
BIBLIOTEKET
LUND.

AVESTA,
FÖRFATTARENS FÖRLAG.

PA 1111111111111111

1111111111111111

1111

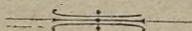
PÅ JERNVÄGSRESA

GENOM

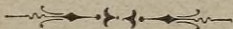
MELLERSTA SVERIGE

AF

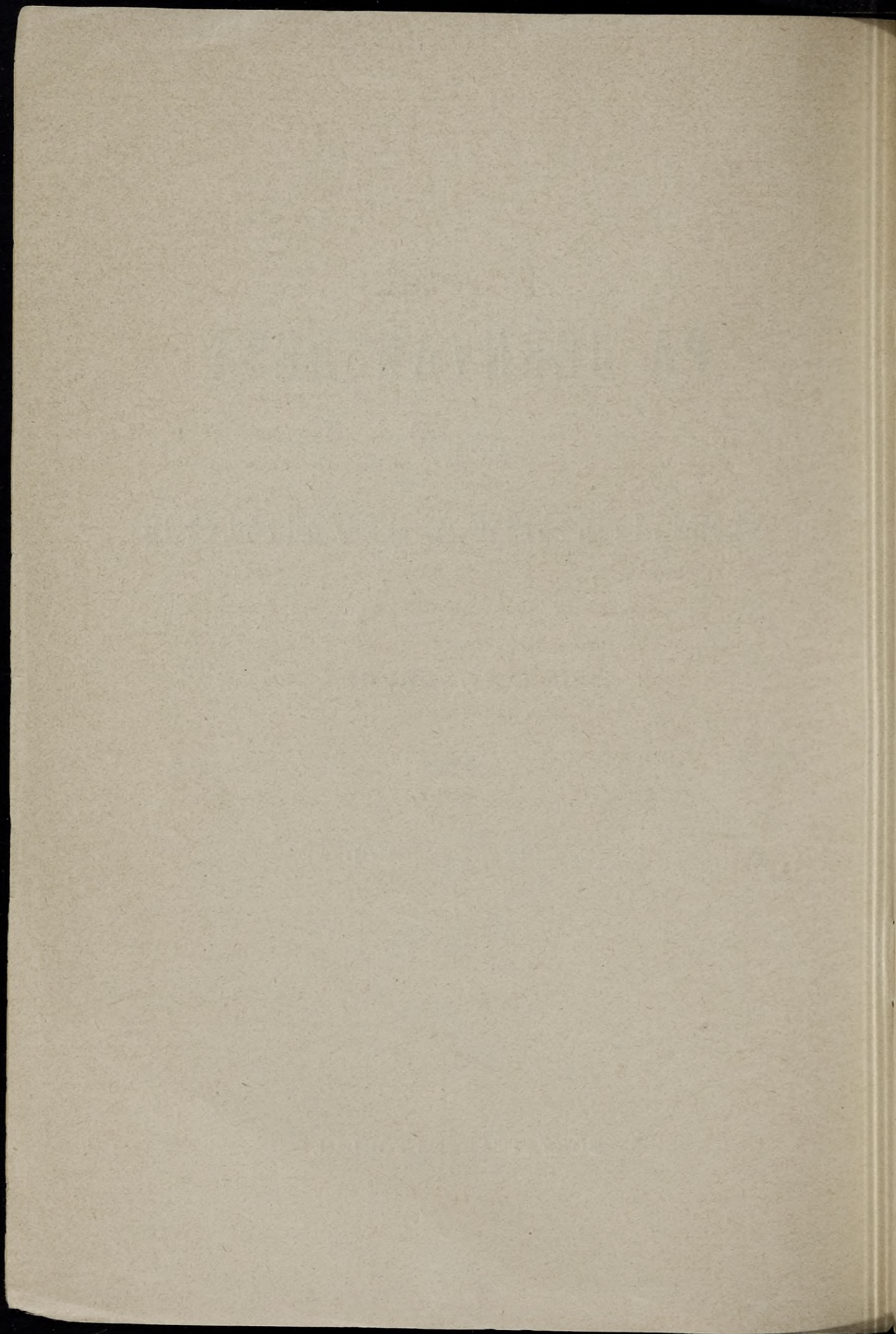
G. A. LUNDBERG.

(EFTERTYCK FÖRBJUDES.)

AVESTA,
FÖRFATTARENS FÖRLAG.

Företal.

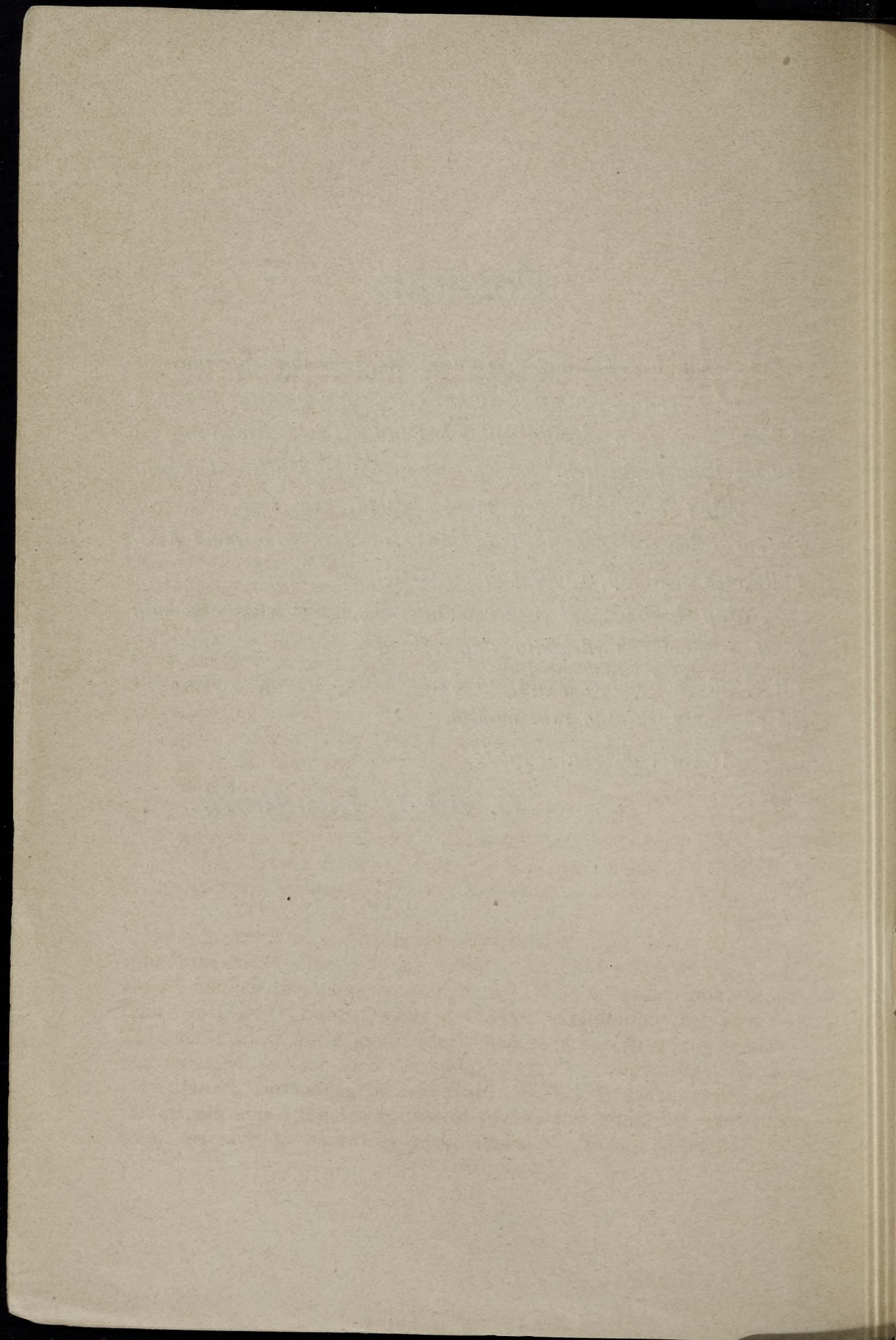
Jag är en yngling och litet eller intet har jag utaf både teori och praktik; jag har endast genomgått folkskolans 4 klasser. Af en gifmild natur har jag blifvit begåfvad med en mycket liflig fantasi, hvilket gör att denna lilla bok sett dagen.

Mina berättelser äro mycket enkla, och som jag tror största delen af dess läsare kommer att tillhöra samma samhällsklass som jag, vågar jag gifva ut dem i tryck.

Jag kommer att under berättelsens gång framhålla mig själf i mycket jördelaktig dager, hvilket endast är skämt, så att ej någon behöfver fästa sig därvid utan hoppas jag den skall få så stor spridning som möjligt.

Avesta i Februari 1897.

G. Adolf Lundberg.

På järnvägsresa genom mellersta Sverge.

Humoristisk berättelse.

En lång tid har jag vistats här i Sverige, men litet eller intet har jag sett utaf detta lands sköna och stortartade natur, hvarför jag sistlidne Julhelg beslöt mig för att göra en resa genom landskapen i mellersta Sverge. Onsdags morgonen 23 December 189— tog jag en duktig matsäck med två liter H:s fin fina, samt min bror som resällskap, följde så med morgontåget upp mot Dalarne. Det var en utmärkt vacker vintermorgon, månen kastade sitt silfverglänsande skimmer öfver nejden, så min sinnesstämning blef den bästa då vi stego på tåget vid Avesta järnvägsstation. Jag har läst i geografin och äfven i min turistkalender att Dalarne skulle vara ett bergland, hvilket jag med egna ögon fick se; då tåget närmade sig Hedemora, sågs Klintbo klack höja sin majestätiska hjässa mot himlaranden. Så hade vi de gamla riksbekanta städerna Hedemora och Säter, hvilka jag ej kan serdeles berömma; den sistnämnda har dock ett vackert läge. För mitt öga såg det ut som på båda ställena blifvit ihopkört ladugårdar och vagnslider till ett.

Det som fäste min uppmärksamhet var att bränvinsmagasin fans å båda ställena. Äfven hade vi den världsberömda Säterdalen, men klädd i sin dystra vinterskrud, så den kunde ej ens på främlingen imponera något vidare. Så gick resan vidare genom Gustafs socken, förbi Stora Tuna station der strax intill Dalregementets exercisplats Romma hed är belägen, der masrikets söner få lära sig den ädla krigskonsten. Nästa station var Børlänge, ett ganska ansevärt samhälle som går framåt i utveckling på alla områden samt storheten af Sveriges jern-

industri nemligen "Domnarfvet". I Borlänge togo vi farväl af "maståget", drack dess skål med några flaskor iskallt öl och fortsatte med Bergslagståget. Klockan 9 f. m. ankommo vi till Ludvika där vi frukosterade. Ej att förglömma dess jernbruk, som enligt min kännareblick var minst 100 år efter sin tid. Dernäst skrek konduktören "Grythyttehed" hvarest vi nog fullständigt hann lokalisera oss, på väntan i fyra timmar. På restauranten kommo vi i kollision med en mycket tjock och elak fru, men tack vare mitt lugna gentlemannalika uppträdande så aflopp allt väl.

Klockan 4 e. m. fortsattes resan på Svartelfvens järnväg, men nu trodde jag mig förflyttad till år 1856 eller Sveriges första järnväg. En resande yttrade att det var den sämsta af Sveriges järnvägar, hvilket jag fullkomligt håller med om. Ej långt emellan var det stopp, och min lifliga fantasi sade mig genast, att stenkolen tagit slut och att man i skogen var selsatt med att plocka pinnar för att elda lokomotivet med. Järnvägen gick här mellan vilda skogar och moras, här tedde sig för våra blickar ett verkligt vinterlandskap i sin storslagna och dystra prakt, det skulle varit något alldeles utmärkt för en målares pensel och jag nästan ångrade att min färglåda med tillbehör blifvit lemnad hemma. Söderns länder kunna nog hafva mycket vackert att bjuda på, men någonting så storslaget som vårt fosterland i höga nordnen har, kan det förstnämnda troligen ej framvisa.

Italien med sina blomsterlunder kan ej mäta sig med gamla Svitiods dalar och berg. En halftimme efter sedan vi lemnat Grythyttehed så befann jag mig tör första gången i Olof Trätäljas land eller landskapet Värmland, detta land som åt Sverige fostrat så många dugande män såsom: John Eriksson, Erik Gustaf Geijer, Esaias Tegnér, And. Fryxell m. fl. Aftonen kom och lade sina skuggor öfver nejden, och vi kommo allt längre in i finnskogen, här hörde jag för första gången vargens tjut och björnens brummande, och här upplefde jag ett äfventyr, som visar huru goda människokännare äfven de osjälige djuren kunna vara.

Strax bredvid järnvägen hade en björn lagt sitt idé och låg försjunken i sin tunga vintersömn, men när tåget passerade förbi så genom skakningen vaknade han, kom ut och tittade sig yrvaken omkring, men då han fick syn på mig i kupéfön-

stret, reste han sig på bakbenen samt vinkade åt mig med ramen, för han såg naturligtvis att jag var en intelligent och belevnad person. Han gaf sig på detta sätt tillkänna, men hade jag haft farfars gamla lodbössa, skulle jag nog ha tackat honom för komplimangen.

Äntligen kl. 9 på aftonen uppnådde vi bebygda trakter då Bofors styckebruk passerades och kl. 10 anlände vi till Degerfors der Julhelgen skulle tillbringas. Här fick jag lära känna Värmländingarne, hvilka likasom Judarne äro spridda kring alla verdens kanter, ett mycket gladt och gästvänligt folk och dertill ganska språksamma som på alla sätt förstod sig på att framhålla sina egna förtjänster.

En afton i Karlskoga kyrkoby.

Anndag Jul på kvällen var ett förskräckligt yrväder, men jag ville gerna se mig omkring under min korta vistelse i Värmland. Tog så 1:sta klass biljett med tåget till Karlskoga kyrkoby. Straxt ofvanför Bredgårdstorps station är Hotell "Karlskoga" beläget, och som en äkta svensk gentleman styrde jag först min kosa dit.

Men kommen utanför var en ansenlig pöbelhop samlad, på afstånd tände jag en "havanna", sträckte på mig så godt jag kunde och fortsatte mot hufvudingången. I hastigheten stötte jag till en "Karlskogapojk", så han föll pladask i gatan. Som gentleman bad jag om ursäkt, hvilket han troligen ej förstod utan började istället gruffa om öfverklass, kapitalvälde m. m. Vasablodet började pulsera litet häftigare i mina ådror. Min knutna hand lades litet omildt på hans skalle och när jag sedan såg mig nedanför fans ej något annat kvar än hans vadmalsrock. Hans person satt antagligen på en annan planet.

Då först fick jag hela sällskapet på mig och situationen såg besvärande ut. Jag drog min Amerikanska revolver hvilken hade stor respekt med sig, ty hela klungan tog till benen och skymten syntes ej af dem mera. Jag fortsatte sedan in på hotellet, der flickorna blefvo mycket glada, först för att en sådan ståtlig ung man som jag gjorde dem äran med ett besök, för det andra att packet försvann. Att jag kom i smöret kan ni nog förstå, ty skulle jag betalt de kyssar jag efter detta äftentyr fick så, trots min kolosala förmögenhet, vore jag nu en utfattig man.

Hemresan.

Nyårsdagen gjorde vi oss åter resfärdiga. Vid stationen hade många samlats för att säga oss farväl och jag såg tårar i ögonen på mången fager Värmlandstärna, hvilka talade lika tydligt som ord, för att ej tala om de ljufva ögonkast jag fick emottaga vid afresan.

Och sent kommer jag att glömma allt det trefliga jag haft tillsammans med dem.

En gäll hvissling höres från stationsinspektorens pipa, lokomotivet svarade. Tåget sattes i gång, de oräkneliga hvita näsdukarne fladdrade för vinden till afsked från de många hvilka jag förklarar att aldrig glömma. Själftänkte jag: "Farväl, du fagra Värmlandstärna, vi se hvarandra aldrig mer". Och att mångens sorg var djupgående kan hvar och en förstå, ty minst 20 kärleksförklaringar hade jag där aflagt.

Resan fortsattes öfver gränsen till Nerike.

Nerkingarne äro till sin natur stolta i sin rakskurna rock med ståndkrage samt själfständiga och som ordspråket säger: "Karl för sin hatt".

Vid Laxå station begärde vi några flaskor öl, men ett snäsigt "serveras inte" fingo vi till svar. Det var första motgången under denna min ödesdigra turistfärd. Förtreten sköljde vi ned med några halfvor sockervatten.

I Laxå fingo vi resällskap med några Norrbaggar, hvilka sökte utforska min tanke om svensk-norska konflikten på hvilket jag svarade:

"Orsaken ingen alls, endast svenskens öfvermod och norr-männens tjurskallighet."

Mitt svar tycktes på det högsta tillfredsställa dem, ty "bravo" ropade de och lyftade mig mot taket. Min höga hatt togo de ej med i beräkningen och efter den hissen var han, för en gentleman, alldeles totalt förstörd. En i närgränsande socknar bosatt präst, erbjöd mig sin, hvilket jag tacksamt antog. De bjödo på "Champis", af hvilket vi inmundigade ej så små kvantiteter, och då glädjen stod som högst i tak yttrade jag följande: Skål, broderlandets söner, jag ser ganska väl att äfven på andra sidan "kölen" fostras upp gentlemän. Men att vänskapen oss emellan skulle få ett snöpligt slut, (hvilket syns framdeles.) kunde jag ej tänka mig.

Ett järnvägsmissöde.

På eftermiddagen, när tåget befann sig mellan Laxå och Hallsbergs stationer, stod jag ute å vagonens plattform och beundrade naturen. Det såg ej ut att vara vintertid. Solen lyste, på marken fanns ej någon snö utan allt tycktes som i Maj månad. Men snart skulle jag få erfara huru ombytligt allt är på jorden. Emot aftonen uppstod ett yrväder, hvilket jag ej sett maken till. Elementen rasade, snön yrde och vinden tjöt. I kupén var heller inte lugnt; gardister och grilljannar

svuro om hvarandra och en gammal gråhårsman gaf ut sådaua kötteder så nästan gasen höll på att slockna.

Ändtligen kommo vi till Saltskog. Jag visste ej huru fort jag skulle få en påse Söderteljekringlor, men någon brådska hade nog ej behöfts. Vi sätta oss ned och vänta att tåget skall fortsätta, men då kommer en lotskapten och berättar att en telefonstolpe blåst omkull och lagt sig i vägen för Malmötåget, så vi måste dröja litet. Malmötåget kom och gick Äfven vi sattes i gång för att snart få stanna igen, ty utefter hela linien hade stolparna blåst ned. Sent skall jag glömma natten mellan 1:sta och 2:dra Jan. 97, telefonträdarnas rassel mot kupéfönstren, stormens tjut och människors svordomar. Äfven baggarne började gruffa, svor och förbannade allt hvad "svenskt" heter.

Jag sade åt dem, "att det rår ingen annan för, än den som styr och ställer med väder och vind." Men det hjälpte inte de fortsatte på samma visa, då blef jag arg, rätade på mig och sade: "Så sant jag lefver skall ingen utaf eder följa detta tåg till Stockholm". Tog så en i kragen och förpassade honom med hufvudet före genom fönstret. Detta var signalen. Champagneflaskor, kappsäckar m. m. haglade om hufvudet på mig, men tack vare min granithårda skalle, bekom det mig ej det minsta, utan den ena efter den andra fick följa sina kamrater fönstervägen, att de ej hade någon trefflig afton (eller så att säga natt) i villande skog, mellan Saltskog och Södertelge kan man nästan vara lugn för.

Jag var nu trött på alltsammans, kröp upp i ett hörn, somnade lugnt in trots den obekväma ställning jag intog och vaknade ej förrän kl. 6 morgonen då tåget stannade på Stockholms Central, och jag befann mig för första gången i Stockholm som är en af Europas vackraste hufvudstäder.

En dag i Stockholm.

Allting var tyst och stilla när vi kommo till Stockholm, så det enda som påminde att vi voro i en storstad var de eleganta 5-våningshusen. Vi gingo till ett hotell (finare naturligtvis) fick rum, drack en kopp kaffe, tog sedan en liten blundare till kl. 8 f. m. då vi gingo ut för att se på staden. Men då var det lif och rörelse på gatorna, på ena sidan sågs ett fint ekipage och på den andra ett åkdon, tillhörigt renhållningsbolaget, för i Stockholm fick man se de mäst motsatta kontraster. Vi gingo öfver Norrbro. Då pekade min bror och sade: "Ser du fyrkanten", jag förstod genast att det var Stockholms slott, detta Tessins oförgätliga och stolta mästerverk, som visar hvad våra förfäder kunde åstadkomma för århundraden sedan. Min tanke flög från storstadens hvimmel till min fädernebygd vid Dalelfvens strand, ty samme Tessin som bygt slottet har äfven varit byggherre till Avesta kyrka.

En mycket vacker stad är Stockholm, så att det ej är underligt att den kallas "den sköna synderskan vid Mälarstrand". Men ser den till det yttre mycket vacker och inbjudande ut, så hyser den under det vackra skalet ändå så mycken synd och elände.

Vi gingo sedan till en restaurant och fingo våra lekamliga behof stillade, sedan spatserade vi gata upp och gata ned och betraktade allt det vackra Stockholm har att bjuda på tills vi på eftermiddagen besökte Sv. Panoptikon, något stortadt vackert, som visar hvad underbart menniskor kunna utföra i uppfinningarnas tidevarf. Klockan half 7 på aftonen styrde vi våra steg till Berns salonger, den stora Bachkyrkan från hvars väldiga salar trängde sig karaktäristiska ljud från gästernas sorl, glasens skrammel och violinernas melodier. Därinne i den gylleno kroglokalen spredo de små hundratals elek-

triska ljusen ett bländande sken öfver den pokulerande publiken och öfverfullt af rök och punschångor, men varmt och godt. Jag [☞]tog på mig en öfverlägsen min, slog mig ned bland den skämtande och stojande skaran, de kolossala speglarne återgaf motsatta väggens guldglitter och salens brokiga människohimmel så jag blef nästan yr i hufvudet och visste inte hvad jag skulle taga mig till. Men kommer så en kypare och gör en bugning så jag tänkte han skulle bryta ryggen af sig, frågade: Hvad behagas? "En half Cederlunds och en half vischy", hvilket genast serverades. Sedan kände jag mig strax litet mera hemmastadd. Kl. 8 gingo vi därifrån i sällskap med en mycket bildad person, vän af vetande och upplysning och ganska väl lokaliserad i Stockholm. Vi följde först med till Arbetareinstitutet, hvilket jag tror är den bästa af Stockholms inrättningar. Der hålles föreläsningar öfver geometri, astronomi, zoologi, kemi och fysik m. m. af flere välkända personligheter såsom doktor Anton Nyström, Levertin, Carlsson, frk Ellen Key, A. Vithlock m. fl.

Heder åt sådana arbetare hvilka tillbringa sina lediga stunder der istället för på krogen, ty derigenom sparas pengar på samma gång de odla sitt vetande och förstånd. Derifrån följde vi med spårvagn till slussen för att från Katarina hiss öfverse staden. Det var en vacker anblick att från hissens topp betrakta Mälarstaden. Så följde vi med ångfärgan till Kungsträdgården, spisade sedan kväll, fortsatte till Djurgården sågo öfver utställningsbyggnaderna, gingo uppå Hasselbacken och drucko återigen en half Cederlund. Sedan passerades Grönlund, skalden och skämtaren Carl Mikael Bellmans forna residens. Det är ej att undra på att en så lättrörd själ som jag kände mig poetiskt stämd, när jag såg den uråldriga och gammalmodiga byggnaden kvarstå som ett minne från tredje Gustafs lysande dagar. I droska foro vi sedan till hotellet för att gå till hvila efter en väl använd dag. I detsamma jag ringde på nattklockan slog klockan 12 i Klara, och några minuter senare slumrade jag lugnt som endast en människa kan göra som har ett godt samvete. Kl. half 9 på morgonen nästa dag vaknade vi ånyo, men hann då ej mera än att betala hotellräkningen och dricka en half porter förr än vi i språngmarsch måste begifva oss till målet, "Centralstationen". Klef så in i en Boggievagn för att göra några iakttagelser ty det Cederlundska jag

druckit dagen förut gjorde mig litet "tjockskallig". Jag vill blott skildra något berömvärdt, nemligen Karlbergs krigsskola, der så mången af Sveas stolta söner lärt sig kläda vapen för sitt fosterland.

I skogskanten nära Upsala syntes en kort byggnad med högt stängsel hvilket var hospitalet. Upsala, en vacker stad med dess domkyrka och dess spira, den högsta i Sverige, reste sig majestätiskt mot det blå. Mellan Upsala och Sala sågs blott den bördiga slätten med en och annan väderkvarn. Sala är ej att berömma, men jag hann ej se mycket deraf, ty mina blickar dröjde länge vid skorstenen af Sala Angbryggeri, hvarifrån jag visste att tusentals törstiga själar hemtade sin vederkvickelse och tröst. Kl. 1,10 e. m. stego vi åter af tåget vid Avesta och vår resa var nu slut.

Jag hade nu färdats omkring 70 mil pr järnväg, besökt minst 30 hotell och gjort minst femtio kärleksförklaringar. Mycket får man vara med om när man kommer ut i världen och aldrig om jag lefver i tusen år, kommer jag att glömma julhelgen 1896.

En hajs tragiska slut.

Humoresk.

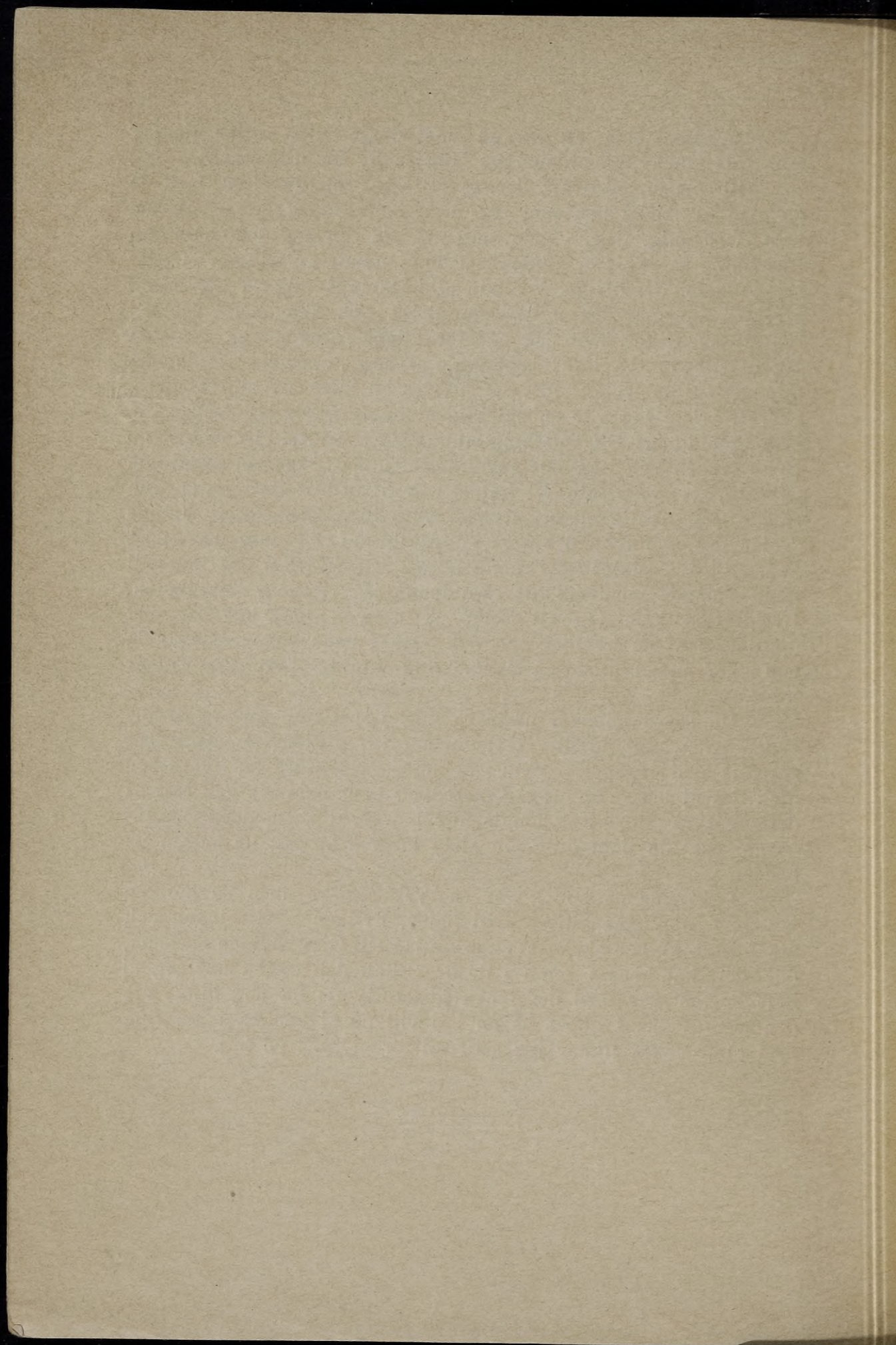
En gång på mina resor och äfventyr kom jag till en sjöstad i Portugal nemligen Oporto. Som jag kände mig litet törstig gick jag in på en Osteria eller vinstuga och begärde en half "madeira". Vid samma tillfälle befann sig derinne tre greker, en gammal och en ung man samt en flicka af ovanlig skönhet, med mörkblå ögon och svart lockigt hår, som är kännetecknande för dessa söderns barn. Hon var ej endast vacker, utan såg ganska förståndig ut — två egenskaper som ej alltid följas åt.

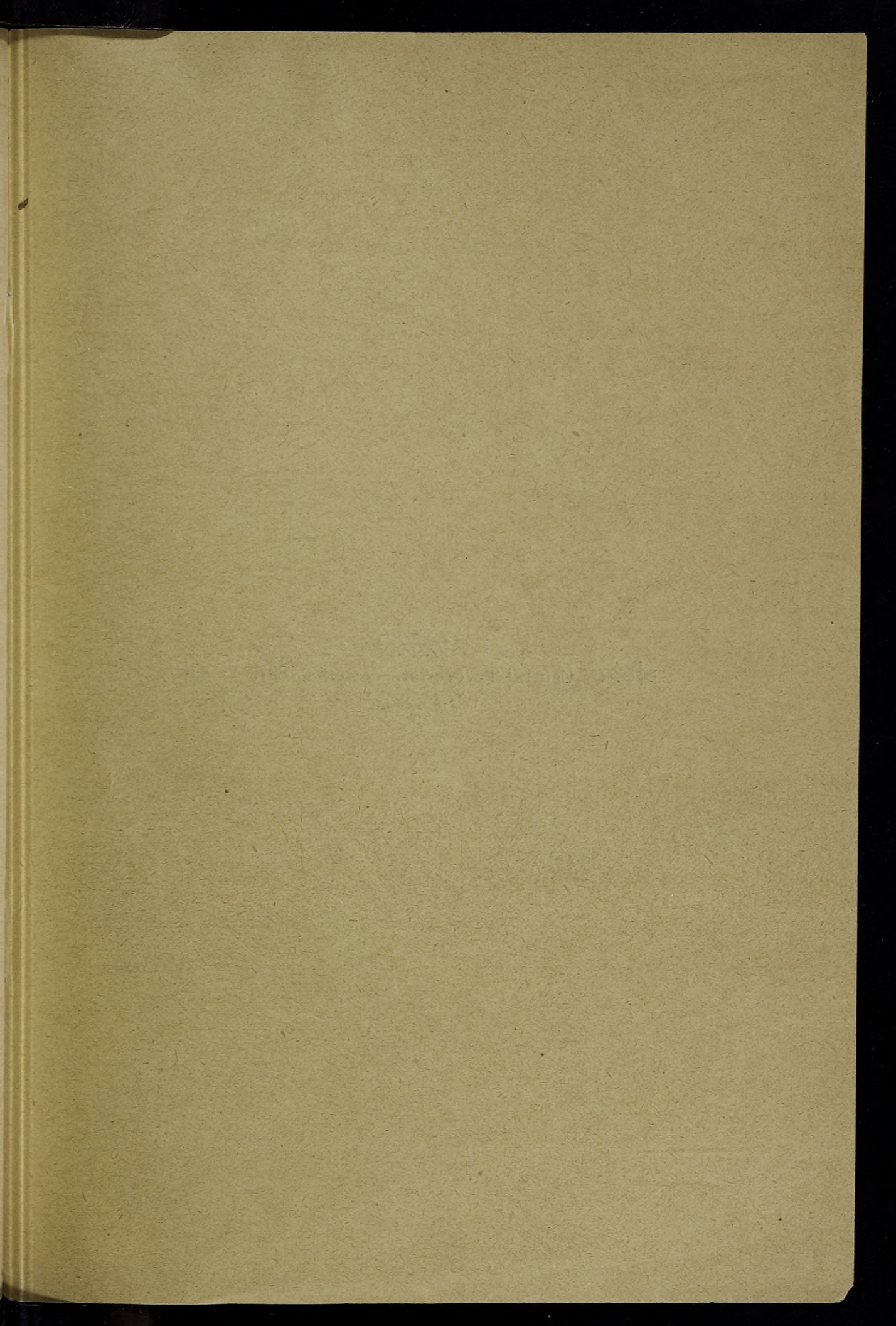
Jag tyckte det skulle vara roligt att språka vid henne och sedan jag förtärt två glas fattade jag mod, gick fram och tilltalade henne på Italienska, för Grekiska kunde jag ej; men det var raka motsatsen; jag försökte då med franska hvilket hon hjälpligt förstod. Hon blef mycket intresserad af att samtala med en så berest man, som jag, hvilken sett såväl Middnattssolens land som länder i heta zonen. Jag upprullade bild på bild för hennes ögon. Eiffeltornet i Paris, Peterskyrkan i Rom, Blå grottan på Capri, Pyramiderna vid Gise m. m. Bäst som vi förtroligt språkades vid blixtrade det en dolk för mitt bröst; det var den unga greken, ty som han ej förstod språket trodde han jag låtit mig bedåras af flickans skönhet och i brännande ordalag framsade min kärleksförklaring, hvarför han nu skulle hämnas. Med ett kraftigt slag af min knutna hand förpassades han genom fönstret ut på gatan innan han hunnit göra mig någon skada. Hans blifvande svärfader gick då ut på gatan och talade om hvad som passerat, tar med sig en massa löst folk, som gör hvad som helst för en sup, och tänkte naturligtvis att klappa lifhanken ur mig. Jag visste inte först om jag skulle våga en öppen strid; ty det skulle varit lönlöst

att obehäpnad som jag var gå emot dessa vilda sällar, då jag kom att tänka på ordspråket "Bättre fly än illa fäkta". Jag tog till benen, så svårt det än föll sig, och de efter, men de hade ej så friska ben som jag, utan blefvo efter, utom två som kom fatt mig, jag vände mig då om och gaf dem hvar sin "smocka", så jag tror säkert att de ej stanna i Portugal. Under tiden hade de öfriga kommit alldeles inpå mig så jag måste återigen springa för brinnande lifvet och kom snart ner till hafsstranden, der hade jag en stor klippa framför mig. Nu stod jag der; hade två lika obehagliga utvägar, antingen att komma upp på klippblocket för att bli stenad eller att störta mig i hafvet. Som jag var en skicklig simmare valde jag det senare, ty någon utsigt till räddning kunde jag ej vänta. De som stode på stranden och såg hur jag kämpade mot vågorna, skrattade åt mig, ty de visste att hafvet var öfverfullt med hajar, och trodde jag skulle bli ett läckert byte för dessa odjur. Längre dröjde det ej förrän det kom en väldig haj emot mig med öppet gap. Blodet stelnade i mina ådror; jag försökte dra mig till minnes någon bibelvers att läsa innan jag reste in i evigheten. Lyckligtvis kom jag att tänka på profeten Jona hur han blef uppslukad af en hvalfisk och fick vara i hans buk tre dagar då han blef uppsprutad på land. Jag tänkte: "Försöka skadar inte".

Då hajen kommer närmare med öppet gap gör jag en försvifad ansträngning för att komma öfver vattenytan och dyker så rätt ned i gapet. Men som hajen är mindre än hvalfisken gick det ej bättre än att jag fastnade i hans hals och han blef på detta sätt kväfd. Jag kände hur han vred sig i dödsryckningarne och då han drog sin sista suck kröp jag ur halsen på honom.

I samma ögonblick går en tysk seglare förbi på hvilken jag blef upptagen tillika med hajen, hvilken besättningen fick äta köttet af, och skelettet skänkte jag till Grönköpings museum, der det kan beses ännu i dag. Sedan den dagen har jag ej haft någon tur med det täcka könet, ty de ha nog tänkt att den som setat i gapet på en haj vill de ej komma i beröring med eller också liknar jag själf alltför mycket en haj.

Central-Tryckeriet, Vesterås 1897.